



บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

ในบทนี้ได้เสนอวิธีดำเนินการวิจัยโดยละเอียด ซึ่งกล่าวถึง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยบุคคล 4 กลุ่ม ที่มีส่วนร่วมดำเนินงานนิเทศการฝึกสอนในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2526 จำนวนทุกคน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 4 กลุ่มคือ

1. ผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงานการฝึกสอนและงานนิเทศการฝึกสอน ใ้คนัก ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายประสานการวิชาชีพ และอาจารย์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการดำเนินงาน

2. อาจารย์นิเทศ ใ้คนัก อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่นิเทศนักศึกษาฝึกสอน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2526

3. อาจารย์ที่เลี้ยง ใ้คนัก ครู อาจารย์ ในโรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกสอน โดยได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศนักศึกษาฝึกสอน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2526

4. นักศึกษาฝึกสอน ใ้คนัก นักศึกษาที่ทำการฝึกสอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2526

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ 2 ชนิด คือ

1. แบบสอบถาม ใช้สำหรับถามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงในการปฏิบัติงานนิเทศการฝึกสอนในฐานะเป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ แบบสอบถามจึงเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำคัญของการวิจัยครั้งนี้

2. แบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหาร และคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศการฝึกสอน แบบสัมภาษณ์จะเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลมาประกอบผลการวิจัยครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากเครื่องมือทั้ง 2 ชนิด ดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยเฉพาะเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนิเทศการฝึกสอน เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานนิเทศการฝึกสอนมาประกอบผลการวิจัยอีกส่วนหนึ่ง

สำหรับแบบสอบถามซึ่ง เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลหลักจากประชากรส่วนใหญ่ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเลือกถามโดยละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการสร้าง ลักษณะของแบบสอบถาม ลักษณะของคำถาม การเก็บรวบรวม ตลอดจนการวิเคราะห์ ความจำเพาะ

ก. ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

1) ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน และการนิเทศการฝึกสอน ทั้งของไทยและต่างประเทศ

2) สอบถามบุคคลที่มีทักษะและประสบการณ์ในด้านการฝึกสอน การนิเทศการฝึกสอน และนักศึกษาที่ผ่านการฝึกสอน เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและปัญหาที่สำคัญ

3) นำความรู้ที่ได้มาสร้างประเด็นของคำถามแต่ละข้อ ในขั้นแรกได้จำนวนแบบสอบถาม 111 ข้อ และได้รับการเห็นชอบจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์จำนวน 91 ข้อ

4) นำแบบสอบถามที่ได้ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกสอน การนิเทศการฝึกสอนจำนวน 6 ท่าน (รายนามผู้เชี่ยวชาญปรากฏในภาคผนวก) ทราบตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมในเนื้อหาและความถูกต้องความหลักการสร้างแบบสอบถาม

5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่บกพร่อง แล้วนำเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบ

6) นำแบบสอบถาม ซึ่งได้รับการเห็นชอบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาท หน้าที่ และลักษณะใกล้เคียงกับประชากร ใ้กลุ่มตัวอย่างทดลองตอบ พร้อมกับเสนอแนะข้อคิดเห็นในแต่ละประเด็นคำตอบด้วย

7) นำแบบทดสอบที่กลุ่มตัวอย่างตอบมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง แล้วนำเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง แบบสอบถามครั้งสุดท้ายมีจำนวนประเด็นของคำถาม จำนวนรวมทั้งสิ้น 79 ข้อ

ข. ลักษณะของแบบสอบถาม

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยประชากร 3 กลุ่ม ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ต่างกันคือ อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ที่เลี้ยง มีบทบาทหน้าที่เป็นต้นแบบ ส่วนนักศึกษาฝึกสอนมีบทบาทเป็นผู้รับการนิเทศ และนอกจากนี้บทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ที่เลี้ยงก็ยังแตกต่างกันในบางเรื่องอีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แยกประเด็นของคำถามที่สร้างขึ้น 79 ข้อ ดังกล่าว เป็นแบบสอบถาม 3 ชุด เพื่อให้เหมาะสมกับประชากรแต่ละกลุ่ม

แบบสอบถามแต่ละชุดจะแบ่งเป็น 3 ส่วน แต่ละส่วนประกอบด้วยจำนวนข้อคำถาม ดังนี้

	กลุ่มอาจารย์นิเทศก์ (จำนวนขอ)	กลุ่มอาจารย์ที่เลี้ยง (จำนวนขอ)	กลุ่มนักศึกษาฝึกสอน (จำนวนขอ)
ส่วนที่ 1			
สถานภาพผู้ตอบ	9	9	9
ส่วนที่ 2			
ตอนที่ 1 การวางแผน			
โครงการนิเทศการฝึกสอน	33	25	14
ตอนที่ 2 การดำเนินงาน			
นิเทศการฝึกสอน	27	19	16
ส่วนที่ 3			
ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานนิเทศการฝึกสอน	10	9	10
รวม	79	62	49

ค. ลักษณะของคำถามในแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check-List) ชนิดกำหนดตัวเลือกเดียว ใหญ่ตอบหลายตัวเลือก (Multiple choice) และแบบเติมคำ

ส่วนที่ 2 มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check-List) ชนิดกำหนดให้เลือกตอบระหว่าง 2 คำตอบ (Dichotomous) และแบบประเมินค่า (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 มีลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale)

ง. การเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามส่งและรับคืนด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1) กลุ่มอาจารย์พิเศษ ส่งแบบสอบถามตามจำนวนอาจารย์พิเศษที่มีรายชื่อได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์พิเศษ ในเทศน์ศึกษาฝึกสอนภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2526 ซึ่งมีจำนวนรวม 22 คน ผู้วิจัยส่งและรับคืนด้วยตนเอง โดยคัดออกเป็นรายบุคคล

2) กลุ่มอาจารย์ที่เลี้ยง ส่งแบบสอบถามเท่ากับจำนวนนักศึกษาที่ฝึกสอนแต่ละโรงเรียน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งและรับคืนด้วยตนเอง

3) กลุ่มนักศึกษาฝึกสอน ส่งแบบสอบถามเท่ากับจำนวนรายชื่อนักศึกษาฝึกสอนในวันปฏิบัติงานเทศน์ศึกษาฝึกสอน

รวมแบบสอบถามที่ส่งทั้งหมด จำนวนรวม 393 ฉบับ ได้รับคืนทั้งหมดรวม 362 ฉบับ ในจำนวนที่รับคืนดังกล่าวมีแบบสอบถามที่ตอบไม่สมบูรณ์ จำนวน 25 ฉบับ ผู้วิจัยได้คัดออกเหลือแบบสอบถามที่ใช้วิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 337 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.75 ของจำนวนที่ส่งทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืนมาใช้ในการวิเคราะห์

กลุ่มประชากร	จำนวนที่ส่ง	จำนวนรับคืน	จำนวนเสีย	แบบสอบถามที่ใช้ในการวิเคราะห์	
				จำนวน	ร้อยละ
อาจารย์พิเศษ	22	21	-	21	95.5
อาจารย์ที่เลี้ยง	170	152	7	145	85.3
นักศึกษาฝึกสอน	201	189	18	171	85.1
รวม	393	362	25	337	85.75

๗. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

ข้อมูลจากแบบสอบถาม 337 ฉบับ มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

1) นำแบบสอบถามทั้งหมดมาจำแนกตามกลุ่มของผู้ตอบแต่ละกลุ่มคือ อาจารย์ในเทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน

2) ข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละกลุ่มนำมาแยกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านสภาพภาพของผู้ตอบ ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพการปฏิบัติจริงและความคิดเห็นเชิงคาดหวังเกี่ยวกับการปฏิบัติ ส่วนที่ 3 มีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

3) ข้อมูลแต่ละส่วน วิเคราะห์ดังนี้

3.1 ส่วนที่ 1 นำมาแจงนับจำนวน และทำการยอดแล้วเสนอการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบความเรียง

3.2 ส่วนที่ 2 นำข้อมูลด้านสภาพปฏิบัติจริงและความคิดเห็นเชิงคาดหวังเกี่ยวกับการปฏิบัติมาแจงนับจำนวนและทำการยอดของแต่ละค่าขอบ พิจารณาเปรียบเทียบการยอดของแต่ละด้านสภาพการปฏิบัติและด้านความคิดเห็นว่าสอดคล้องกันหรือไม่ โดยใช้การยอดสูงสุดของแต่ละด้านเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา หรือพิจารณาจากความเห็นของผู้ตอบส่วนใหญ่ แล้วเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบความเรียง

ความหมายของค่าที่ใช้ในแบบสอบถามส่วนที่ 2 มีดังนี้

มี หมายถึง ผู้ตอบใดปฏิบัติหรือทราบว่ามีการปฏิบัติใน
ประเด็นนั้น

ไม่มี หมายถึง ผู้ตอบไม่ปฏิบัติหรือทราบว่าไม่มีการปฏิบัติใน
ประเด็นนั้น

ทอง หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่าทองมีการปฏิบัติในประเด็น
นั้นอย่างแน่นอน

ควร หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่าควรมีการปฏิบัติในประเด็นนั้น

น่าจะ หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นในเชิงเป็นข้อเสนอนะ
ให้พิจารณาไปปฏิบัติในประเด็น
ไม่จำเป็น หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่าไม่จำเป็นต้องปฏิบัติใน
ประเด็น

3.3 นำข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค มาจนถึง
จำนวนและการร้อยละของแต่ละระดับความคิดเห็น แล้วพิจารณาคำตอบสูงสุดของความ
คิดเห็นหรือความคิดเห็นของผู้ตอบส่วนใหญ่ เสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบ
ความเรียง

ความหมายของคำที่ใช้ในแบบสอบถามส่วนที่ 3 มีดังนี้

เป็นปัญหาอย่างยิ่ง หมายถึง ประเด็นนั้นเป็นปัญหา อุปสรรคต่อ
การปฏิบัติงานของผู้ตอบมากที่สุด

เป็นปัญหามาก หมายถึง ประเด็นนั้นเป็นปัญหาและอุปสรรค
ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตอบมาก

เป็นปัญหาน้อย หมายถึง ประเด็นนั้นเป็นปัญหาและอุปสรรค
ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตอบน้อย

ไม่เป็นปัญหา หมายถึง ประเด็นนั้นไม่เป็นปัญหา อุปสรรค
ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตอบเลย

สำหรับข้อมูลจากการตอบคำถามปลายเปิด นำมาจัดหมวดหมู่แล้ว
เสนอเป็นความเรียง

ฉ. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

- 1) ค่าความถี่สูงสุด (Mode)
- 2) การร้อยละ (Percent)

การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดที่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ (Computer) และโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^X (Statistical Package for the Social Sciences Version X)

ส่วนแบบสัมภาษณ์ใช้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับด้านการจัดการดำเนินงานนิเทศการฝึกสอน ซึ่งจะนำมาประกอบการวิจัย วิเคราะห์โดยสรุปเป็นหมวดหมู่และความเรียง

สำหรับการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศการฝึกสอนในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นการศึกษาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อประกอบการวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร 4 ประเภทคือ หนังสือคู่มือฝึกประสบการณ์ แบบประเมินคุณลักษณะนิเทศการฝึกสอน หนังสือคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และข่าวสารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะ แล้วเสนอผลการวิเคราะห์โดยรวบรวมสาระเป็นหมวดหมู่และความเรียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย